

Ellenségeim?

Mt 5,44b–45

■ FRANKO MÁTYÁS

Őket könnyű volt szeretnem... Sosem voltak, így imádkoznom sem kellett értük. Iskoláskorom óta a kisebbek, a gyengébbek mellé álltam, védelmeztem őket – szóban és fizikailag is. Talán ikertestvérem születéskori elvesztése – amiről közel ötven évig (!) nem is tudtam – munkálta bennem az érzékenységet erre.

Édesapám könnyes szemmel engedett el a középiskolába (Szentés, a hetvenes évek közepe), s „delegációs mondatként” csak annyit mondott: „Kisfiam, ne bánts senkit!” Eladdig se tettem, zsigerileg kerültem minden erőszakot, a verbálisat is. Tizennégy évesen elkerültem otthonról, s persze a kollégiumban megtapasztaltam a fiúcskák egymás közti többnyire játékos, de néha határokat is átlépő erőösszemérő „kakaskodását”.

Engem mindenki szeretett, respektált. Volt, aki a fizikai erőm miatt – soha senkit nem provokáltam, de ha megtámadtak (pl. sorkatonai szolgálatom idején – Lenti), akkor védekeztem –, és volt, aki a szavaimért kedvelt, mert valahogyan mindig ráéreztem, mivel tudok odahatni, hogy érvényesüljön az, amit akkor és ott jónak hittem. Nyugodt lélekkel megvallhatom, soha senkivel nem kötekedtem, kerültem a konfliktusokat, ellenben szívesen mókáztam a „saját kontómra” – a többiek elismerő derűtségét kiváltva.

Kedvelem a küzdősportokat, de mindig kerültem és gyűlöltem az agresszió minden formáját. A krimik valahogyan sosem kötöttek le, a pszichothriller filmek lélekszaktatását tudatosan kerültem. Mára közömbössé váltam, de évtizedeken át bosszantott, hogy majd minden tévécsatorna főműsoridőben szinte csak ilyen „gyomorgörccsös” filmeket sugároz... A szórakoztató (?) óra végén persze a fő gonosz elnyeri méltó büntetését – ez a hollywoodi forgatókönyvírók örök optimizmusa –, az élet valósága azonban más.

Ellenségem sosem volt, rosszakaróm se, ugyanakkor az én életemben is akadtak olyanok, akik valamiért nem kedveltek. Súrlódásaikkal kisebb bosszúságokat okoztak, de őket „együgyűségem” idővel meggyőzte. Kezdő lelkész koromból eszembe jut egy rendszeresen templomba járó idős hölgy, akinek valamiért öt-hat éven át nem voltam szimpatikus. Egyszer aztán a maga kemény stílusában azt kérdezte: „Na, akkor eljönne hozzám délután egy kávéra?” – és megtört a jég.

Ugyanakkor „nehéz személyiségű” emberekkel nekem is volt dolgom, de nem ítékeztem felettük – hiszen honnan tudhatom, hogy mi minden teher került bele életük hátizsákjába? –, s ha tudtam, inkább kerültem őket. Alaptalan „beszólásaik” nekem is fájdalmat okoztak, ilyenkor (többnyire, de

nem mindig) egy sóhajos fohászt elmondtam értük, és ez mindig békét teremtett lelkemben. Ha ne-héz volt megértenem, elfogadnom a bántást – ösztönösen én is kerestem a miértekre a választ –, leg-végül azzal vigasztaltam magamat, hogy sokan vannak, akiknek sokkal nehezebb terhet kell elhor-dozniuk, mint éppen most nekem.

Tartós harag sosem volt bennem senki felé, de gyerekkoromtól kezdve néha *elemi erővel tört fel belőlem a harag*, ha nem sikerült valamit úgy megcsinálnom, ahogyan azt elterveztem, megálmod-tam. Családi örökségként kaptam a „munkamániát”, és nem túlzok, olykor még gyűlöltem is maga-mat a sikertelenségért, mert nem vettem észre a hibámat, ami végül kudarchoz vezetett.

Évtizedek teltek el, mire rájöttem, hogy az őszinte akarás még nem minden, a dolgoknak időre van szüksége, s az ember ereje, ideje véges. Bár minden az örökkévalóság jelévé válhat, de nem min-den az örökkévalóságnak készül.

Idővel rádöbentem arra is, a gyűlölet az egyik legőszintébb, lelkünk legmélyéről felszakadó ér-zés. Ilyenkor tör fel belőlünk az „állat” – bár azok ok nélkül nem támadnak, nem ölnek, nem gyűlöl-nek. Ellenben az ember képes gyűlölni akkor is, ha csak vélt igaza van, vélt sérelmei vannak. Ha nem így lenne, akkor nem indulna háborúba egyik nép a másik ellen.

Fájó, de igaz: itt a földön a gyűlölet a *legnagyobb* erő. A nehezen s lassan megteremtett kicsinyke földi „mennyországból” a gyűlölködés képes nagyon gyorsan poklot csinálni. Ezért az „ellenségsze-retet” (milyen ellentmondásos fogalom!) csak Istennel együtt, krisztusi megbocsátó lelkülettel meg-valósítható. Könnyebben tudunk megbocsátani annak, aki szeret minket, de másoknak megbocsáta-ni igen nehéz, ha azt tapasztaljuk, hogy sehogyan sem szeretnek minket. Aki gyűlöl, az nem szeret, az nem a szeretet világosságában él, hanem a gyűlölet sötétségében fuldoklik.

Isten nem gyűlölködik, mert ő Isten. Jól megteremtett világában (kozmosz = rendezett világ) tör-vények vannak, nemcsak a bolygók mozgásában, hanem az embervilágban is: *a bünt követi a bün-te-tés*. Ha nem így lenne, akkor szeretetet tudnának aratni ott, ahol gyűlöletet vetettek. Márpedig Krisz-tus Urunk azt mondja: „*Aki szelet vet, vihart arat.*”

A gyűlölet nemcsak tragédiát idézhet elő, de még abban is akadályoz, hogy élvezzük az ételün-ket. A Biblia így fogalmazza meg ezt: „*Jobb egy tál főzelék és szeretet hozzá, mint egy kövér ökor gyű-löllettel.*” (Péld 15,17)

Aki gyűlöl, az különösen is békétlen ember. Nem dörzsölnék-e ellenségeink kezüket örömük-ben, ha tudnák, hogy az irántuk érzett gyűlölet kimerít minket, fáradttá és idegessé tesz, csúnyává, szívbeteggé, és talán még az életünket is megrövidíti? Jól írja a zseniális Shakespeare a *VIII. Henrik*-ben: „Ajánlom, ellenségednek se fűts / Kemencét oly tüzesre, hogy megégj...” (Ford. Weöres Sándor)

Ezért gyűlölet és szeretet nem fér meg egy szívben. Sokan mégis úgy élnek, hogy mindkettő, a tűz és a víz is ott sistereg a szívükben. A gyűlölet veszedelmessége abban van, hogy megöli az érzékeny-ségünket, hogy a dolgokat árnyaltabban lássuk. Aki gyűlöl, annak számára csak fekete és fehér léte-zik, a szélső állapotokon kívül mást alig vagy egyáltalán nem ismer.

Ahogyan sötétség és világosság ellentétei egymásnak, ugyanúgy a szeretet és a gyűlölet is. Az egyik a romlást és a kárhozatot, a másik a mennyországot és a földi békességet szolgálja.